

POSTANOWIENIE

13 stycznia 2025 r.

Sąd Najwyższy w Izbie Cywilnej w składzie:

SSN Marcin Krajewski

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym 13 stycznia 2025 r. w Warszawie
zażalenia J.C.

na postanowienie Sądu Okręgowego w Katowicach

z 23 listopada 2023 r., XIV GC 396/22,

w sprawie ze skargi J.C. o stwierdzenie niezgodności z prawem

prawomocnego nakazu zapłaty Sądu Okręgowego w Katowicach

z 29 listopada 2000 r., XIV Ng 795/00,

wydanego w sprawie z powództwa Banku w T.

przeciwko J.W. (C.) i E. sp. z o.o. w C.

o zapłatę,

**1. odrzuca zażalenie co do pkt 1 zaskarżonego
postanowienia,**

2. oddala zażalenie w pozostałym zakresie,

**3. przyznaje od Skarbu Państwa-Sądu Okręgowego w
Katowicach na rzecz adwokata K.F. kwotę
2700 zł powiększoną o należny podatek od towarów i usług
tytułem kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej
skarżącemu w postępowaniu zażaleniowym.**

UZASADNIENIE

Postanowieniem z 23 listopada 2023 r. Sąd Okręgowy w Katowicach odrzucił wniosek skarżącego o przywrócenie terminu do wniesienia skargi o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego orzeczenia z 29 listopada 2000 r. (pkt 1) i odrzucił skargę (pkt 2).

Sąd Okręgowy wskazał, że skarga podlegała odrzuceniu na podstawie art. 426⁶ § 3 k.p.c. ze względu na to, że nie została wniesiona przez profesjonalnego pełnomocnika, a ponadto z tego powodu, że skarga przysługuje od orzeczeń, które stały się prawomocne od 1 września 2004 r. Sąd nie uzasadnił swojej decyzji w zakresie oddalenia wniosku o przywrócenie terminu do wniesienia skargi.

Skarżący wniósł zażalenie na postanowienie z 23 listopada 2023 r., zaskarżając je w całości. Wskazał, że Sąd Okręgowy naruszył: art. 327¹ § 1 i 2 w zw. z art. 361 k.p.c. przez zaniechanie uzasadnienia w zakresie oddalenia wniosku o przywrócenie terminu, art. 168 § 1 i 2 k.c. przez nieuzasadnione oddalenie wniosku o przywrócenie terminu do złożenia skargi o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego orzeczenia z 29 listopada 2000 r., oraz art. 424⁶ § 3 k.p.c. przez odrzucenie skargi z uwagi na wniesienie jej osobiście, a nie przez profesjonalnego pełnomocnika, podczas gdy skarżący nie był należycie pouczony o tym, że w przypadku złożenia skargi obowiązuje przymus adwokacko-radcowski.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zgodnie z art. 394¹ § 1 i 1¹ k.p.c. zażalenie do Sądu Najwyższego przysługuje na postanowienie sądu drugiej instancji odrzucające skargę kasacyjną, na postanowienie sądu drugiej lub pierwszej instancji odrzucające skargę o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego orzeczenia oraz w razie uchylenia przez sąd drugiej instancji wyroku sądu pierwszej instancji i przekazania sprawy do ponownego rozpoznania. Zażalenie od postanowienia oddalającego wniosek o przywrócenie terminu do wniesienia skargi o stwierdzenie niezgodności z prawem orzeczenia nie mieści się w przywołanym katalogu, stąd rozpoznawane zażalenie w zakresie, w jakim zostało skierowane przeciwko punktowi pierwszemu orzeczenia Sądu Okręgowego podlegało odrzuceniu jako niedopuszczalne na podstawie art. 394¹ § 3 w zw. z art. 398⁶ § 3 k.p.c.

Bezprzedmiotowe było zatem powoływanie zarzutów dotyczących nieuwzględnienia wniosku o przywrócenie terminu. Jedynie na marginesie należy w związku z tym stwierdzić, że były one bezzasadne. Wniosek o przywrócenie terminu do wniesienia skargi o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego orzeczenia był spóźniony. Zgodnie z art. 169 § 1 k.p.c. pismo z wnioskiem o przywrócenie terminu wnosi się do sądu, w którym czynność miała być dokonana w ciągu tygodnia od czasu ustania przyczyny uchybienia terminu. Zaś po upływie roku od uchybionego terminu jego przywrócenie jest dopuszczalne tylko w wypadkach wyjątkowych (art. 169 § 4 k.p.c.).

W świetle art. 424⁶ § 1 k.p.c. skargę wnosi się do sądu, który wydał zaskarżony wyrok, w terminie dwóch lat od dnia jego uprawomocnienia się. Nakaz zapłaty, na którego niezgodność z prawem powołuje się skarżący, zapadł 29 listopada 2000 r. i nie został przez niego zaskarżony. Zwrócić także należy uwagę na pogląd funkcjonujący w orzecznictwie Sądu Najwyższego, zgodnie z którym termin do wniesienia skargi o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego orzeczenia w ogóle nie podlega przywróceniu (zob. postanowienia SN: z 15 czerwca 2007 r., I CNP 28/07, OSNC-ZD 2008, nr 3, poz. 61; z 14 czerwca 2010 r., III CNP 18/10, i z 18 listopada 2014 r., IV CNP 34/14). Mając na względzie wskazany pogląd, należałoby uznać, że wniosek o przywrócenie terminu w niniejszej sprawie jest co do zasady niedopuszczalny.

Ponadto wniosek o przywrócenie terminu do wniesienia skargi o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego orzeczenia powinien być wniesiony przez profesjonalnego pełnomocnika, tak jak wymaga się tego do wykonania samej czynności procesowej na podstawie art. 87¹ § 1 k.p.c. w zw. z art. 424⁶ § 3 k.p.c.

Oddalenie wniosku o przywrócenie terminu doprowadziło do uznania za bezskuteczne wniesienie skargi o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego orzeczenia, co w zasadzie wyłącza konieczność badania przez Sąd Najwyższy samego środka zaskarżenia. Podnoszone przez skarżącego w tym zakresie zarzuty były skądinąd chybione.

Zgodnie z art. 424⁶ § 3 k.p.c. sąd odrzuca skargę wniesioną z naruszeniem art. 87¹ § 1 k.p.c., który wskazuje, że przed Sądem Najwyższym obowiązuje zastępstwo stron przez adwokatów lub radców prawnych. Zastępstwo to dotyczy także czynności procesowych związanych z postępowaniem przed Sądem Najwyższym podejmowanych przed sądem niższej instancji. Za skarżącego skargę o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego orzeczenia wniosła jego kurator, nie zaś adwokat lub radca prawny legitymujący się stosownym pełnomocnictwem.

Mimo twierdzeń skarżącego Sąd Okręgowy nie miał obowiązku pouczyć go o przymusie adwokacko-radcowskim po wniesieniu przez niego skargi. Sąd dokonuje stosownych pouczeń przy ogłoszeniu wyroku lub przy okazji jego doręczenia. Co więcej, jeśli skarżący chciał skutecznie zarzucić Sądowi naruszenie obowiązków dotyczących pouczeń, powinien powołać się na inny przepis niż art. 424⁶ § 3 k.p.c., gdyż nie reguluje on obowiązków sądu w tym zakresie.

Ponadto należy zwrócić uwagę na mającą moc zasady prawnej uchwałę składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z 26 października 2005 r., III BZP 1/05, OSNC 2006, nr 5, poz. 78, w której Sąd Najwyższy uznał, iż skarga o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego orzeczenia przysługuje od orzeczeń, które stały się prawomocne od 1 września 2004 r. Nakaz zapłaty w niniejszej sprawie stał się natomiast prawomocny przed tą datą.

Z tych przyczyn zażalenie w pozostałym zakresie podlegało oddaleniu na podstawie art. 398¹⁴ w zw. z art. 394¹ § 3 k.p.c.

O kosztach postępowania zażaleniowego orzeczono na podstawie § 8 ust. 1 pkt 5 w zw. z § 4 ust. 3 w zw. z § 16 ust. 2 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 14 maja 2024 r. w sprawie ponoszenia przez Skarb Państwa albo jednostki samorządu terytorialnego kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej przez adwokata z urzędu.

(E.M.)

